

УДК 321

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.47>

ІНІЦІАТИВА ТРЬОХ МОРІВ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Галина Невинна

*Рівненський державний гуманітарний університет,
факультет історії, політології та міжнародних відносин,
кафедра політичних наук
вул. Бандери, 12, 33000, м. Рівне, Україна*

У статті автор досліджує один з аспектів регіональної політики України, а саме співпрацю з Ініціативою трьох морів (3SI, Тримор'я) – міжнародним інфраструктурним альянсом, який включає 13 країн-членів Європейського Союзу та масштабує свою діяльність втілюючи ряд проектів спільно з Німеччиною, США та країнами, які не є членами ЄС. Україна та Молдова прагнуть до співпраці з Ініціативою трьох морів, оскільки їх території належать до регіону, який розташований між Балтійським, Чорним та Адріатичним морями. Це території, через які століттями проходили і будуть проходити важливі економічні шляхи.

Для більш ґрунтовного аналізу автор ознайомилась з даними, які оприлюднені на офіційному сайті Ініціативи трьох морів, офіційними документами Міністерства закордонних справ, висновками масштабного дослідження аналітиків Українського центру міжнародної політики “Тримор'я – дорожня карта для України”, Планом дій з реалізації Стратегії зовнішньополітичної діяльності України, науковими працями вітчизняних дослідників, зокрема, статтями П. Журавського-вель-Гравського тощо. На основі отриманої інформації автор узагальнює співпрацю України з 3SI в трьох сферах – транспортно-комунікаційній, енергетичній та цифрових технологій. Зроблено акцент на тих проєктах, до яких була залучена Україна до повномасштабного вторгнення. На основі дослідження Українського інституту міжнародної політики детальніше досліджено проєкти Via Carpatia, Baltic Pipe, Viking Train, Central European Drone Demonstrator тощо.

Досліджено еволюцію відносин України з Ініціативою трьох морів з 2016 року від практично повного ігнорування до статусу України як країни-партнера в 2022 та асоційованого члена в 2023 роках. Проаналізовано основні робочі майданчики альянсу: щорічні саміти, бізнес-форуми, конгреси самоврядування тощо.

Окреслено основні виклики, які стоять перед Україною щодо повноправного членства в альянсі. Основною перешкодою є російсько-українська війна, яка значно послаблює економічні, інфраструктурні, логістичні та інвестиційні можливості нашої держави. Також зазначено, що незважаючи на серйозні виклики, Україна є перспективним партнером для Тримор'я, оскільки володіє потужною газотранспортною системою, розгалуженою мережею залізниць тощо. Україна володіє енергетичними потужностями, які можуть допомогти країнам Тримор'я стати незалежними від російської енергетики.

Ключові слова: Ініціатива трьох морів, Тримор'я, малі альянси, стратегія зовнішньої політики, регіональна політика.

Балто-Чорноморський регіон – це той самий шлях “із варяг у греки”, який охоплює Центральну та Східну Європу. Ця територія завжди відрізнялася динамікою і бурхливим розвитком, особливо у період становлення сучасної Європи. Окрім того це регіон, який має значні можливості, які варто масштабувати і використовувати задля розвитку держав і народів, які в ньому проживають. Тому регіональна політика на території, яка простяглася між Балтійським, Чорним та Адріатичним морями була і є динамічною і відрізняється

створенням різних міждержавних утворень – малих альянсів, союзів, форумів тощо – метою яких є співпраця у різних сферах, але які тісно переплітаються між собою.

Свого часу тут були утворені такі альянси як Балтійська взаємодія, Нордично-Балтійська вісімка, Центрально-європейська ініціатива. Також на цій території були створені великі субрегіональні організації – Рада держав Балтійського моря на півночі та Організація чорноморського економічного співробітництва на півдні. Також в центральній частині регіону діють Вишеградська четвірка, Бухарестська девятка, Люблінський трикутник, альянс Україна-Румунія-Молдова. Тобто країни окресленого регіону активно прагнуть до більш тісного співробітництва і створення Ініціативи трьох морів в 2016 році є продовженням динамічної політики регіону. Також абсолютно логічним є прагнення України бути повноправним членом регіональних утворень різних форматів. Тому дослідження Ініціативи Тримор'я, а загалом і того що відбувається в цьому регіоні, до якого причетна і Україна є цікавим і актуальним.

Спроби України організувати різні конфігурації безпеки та співпраці в досліджуваному регіоні були здійснені після Першої світової війни за часів Української Народної Республіки. Але через дуже швидкі геополітичні зміни результату не було досягнуто. Після Другої Світової війни через поділ світу на західний та соціалістичний табори та початок холодної війни про розвиток окремих регіональних проєктів не йшлося загалом. Лише після розпаду СРСР незалежні держави на даному просторі знову повернулися до питань взаємодії та співпраці [1].

Ініціатива трьох морів, також відома як Ініціатива Балтійського, Адріатичного, Чорного морів або ж Тримор'я – міжнародна економічна та інфраструктурна ініціатива, що об'єднує 13 країн Європейського Союзу. До неї входять держави центральної та східної Європи: Австрія, Болгарія, Греція, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Хорватія та Чехія. Це 13 країн, територія яких сумарно складає приблизно 30% території ЄС, охоплює більш як 100 млн мешканців, або майже 30% громадян ЄС [2].

Основними робочими майданчиками ІТМ є щорічні саміти на рівні глав держав та урядів. Приймаючою стороною кожного року є інша країна. Перший саміт відбувся 2016 року у Дубровнику (Хорватія), а останній у 2024 році у Вільнюсі (Литва).

Також відбуваються щорічні бізнес-форуми в рамках самітів, які є платформами для зустрічей представників бізнесу держав учасниць ІТМ, а також представників із США, держав ЄС, Західних Балкан, Республіки Молдова, України, Грузії та Туреччини.

Проєкти 3SI фінансуються з інвестиційного фонду. Фонд 3SI формується за рахунок зовнішніх інвестицій, приватного сектору. Основними інвесторами визначені Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK, Польща), EximBank (Румунія), Державна девелоперська фінансова інституція Altum (Латвія), Міністерство фінансів Естонії, Словенський банк експорту та розвитку (Slovenska izvozna in razvojna banka), офіційне агентство експортних кредитів EXIM (Угорщина), Болгарський банк розвитку (Българска банка за развитие), Хорватський банк реконструкції та розвитку (Hrvatska banka za obnovu i razvitak), Агентство розвитку державних інвестицій (Viešųjų investicijų plėtros agentūra, Литва) [3].

Промоутером Ініціативи є також США, Німеччина залишається спостерігачем, Японія є стратегічним партнером, Україна, Грузія та Молдова, залишаючись поза ЄС, прагнуть до співпраці з 3SI.

ІТМ розвиває співпрацю в трьох інфраструктурних вимірах: транспортно-комунікаційному (автомагістралі, залізниці, водні шляхи, повітряний зв'язок), енергетичному (інфраструктура передачі енергоресурсів – газопроводи, термінали СПГ, інтерконектори,

лінії електропередач тощо) і цифрових технологій (забезпечення економічної співпраці IT-системами, безпечний потік інформації та даних у режимі реального часу й утримання кваліфікованих IT-спеціалістів у країні шляхом створення робочих місць [4].

Отже, основна мета Ініціативи – масштабні інфраструктурні та логістичні проекти. Наразі країни-учасниці мають понад 100 проектів, які пов'язані з іншими секторами економіки, наприклад з кібербезпекою [5].

Серед великих інфраструктурних проектів на території країн Тримор'я: шосе "Via Carpathia", що з'єднує Клайпеду в Литві і Салоніки в Греції; сполучення трубопроводу для скрапленого природного газу, з морськими терміналами Польщі й Хорватії; Балтико-адриатичний залізничний коридор; автомагістраль Via Baltica із Праги (Чехія) в Гельсінкі (Фінляндія) через Польщу, Литву, Латвію та Естонію; проект залізничного коридору Rail Baltica; вантажний коридор Amber Rail [6].

Перший саміт Ініціативи відбувся в Дубровнику (Хорватія) у 2016 році. На саміт була запрошена Україна, але не відповіла на запит, тому не стала однією з країн-засновниць альянсу. На той час Тримор'є було польсько-хорватською ініціативою, а дипломатичний корпус України був орієнтований на Німеччину, яка не бажала приєднатися до нового альянсу. На думку Німеччини, Тримор'я порушувало формат регіональних проектів ЄС у Центральній Європі [7, с. 56]. Україна також втратила можливість приєднатись пізніше, оскільки держави-учасниці першого саміту вирішили, що учасниками можуть стати лише члени Європейського Союзу [8]. Такі втрачені можливості Україна намагається надолужити зараз в рамках Стратегії зовнішньої політики та Плану дій щодо реалізації даної стратегії.

До 2019 року поведінка України щодо 3SI була досить дивною і непослідовною. На другий саміт у Варшаві Україна не була запрошена. Впродовж 2018 року тривав діалог щодо можливого формату участі української делегації у наступному саміті, який мав відбутися у Бухаресті. Україна намагалася отримати статус країни-спостерігача, але їй було відмовлено. Натомість Київ отримав запрошення на участь у Бізнес-форумі Ініціативи Тримор'я. Але несподівано з Києва ніхто не приїхав. Такий крок був некоректним стосовно тих, хто всіяко лобював участь України у Ініціативі, зокрема Польщі, та стосовно приймаючої сторони – Румунії [9].

Коли, здавалося, вікно можливостей для Києва в Ініціативі трьох морів закривається, український дипломатичний корпус активізувався. У 2019 році президент України В. Зеленський, перебуваючи з візитом у Польщі з нагоди відзначення 80-ї річниці Другої світової війни, заявив, що Україна зацікавлена стати учасником регіональних проектів та ініціатив, до яких включена і Польща, зокрема, Тримор'я. Того ж дня було задекларовано польсько-українсько-американську співпрацю в галузі транзиту газу США зі Свіноуйсьце через Польщу в Україну. Це означало включення України, попри відсутність офіційного членства в ІТМ, до інфраструктури та морської мережі транзиту газу. На той час наша держава вже була партнером у рамках будівництва трансєвропейської магістралі Via Carpathia та мала амбіції щодо проекту водного шляху E-40. Меморандум про наміри щодо реалізації даного проекту був підписаний представниками державного підприємства "Адміністрація морських портів України" та порту Морський SA "Гданськ" 13 жовтня 2020 року в Одесі президентами Польщі та України [10, с. 58].

Окрім цих двох потужних проектів Україна була включена до румунських проектів транспортної біржі та цифрової платформи для моніторингу гідрографічної бази в регіоні трьох морів, проекту залізничного сполучення Viking Train, польського проекту з управління безпілотниками (Central European Drone Demonstrator, CEDD) тощо [11].

Аналітики Українського інституту міжнародної політики провели ґрунтовне дослідження та розробили Дорожню карту для України на шляху до вступу до 3SI [12]. Метою даного проєкту було обґрунтування ролі України в Ініціативі Тримор'я задля сприяння виробленню Кабінетом Міністрів та іншими українськими стейкхолдерами державної позиції стосовно членства України в Тримор'ї. Протягом дослідження експерти з енергетики, інфраструктури та цифровізації дослідили питання участі нашої держави в Ініціативі, проаналізували проєкти, які наша держава може запропонувати, та до яких може потенційно долучитись.

Варто детальніше зупинитись на тих проєктах, до яких долучена Україна як потенційний член ІТМ.

Одним з наймасштабніших проєктів є Baltic Pipe, який передбачає диверсифікацію джерел постачання газу та інтеграцію газової інфраструктури в регіоні трьох морів. Проєкт керується польським оператором Gaz System [13, с. 58]. До проєкту окрім держав-членів долучені Україна, Данія і Норвегія. Метою проєкту є створення інфраструктури, що з'єднує Польщу з Норвезьким континентальним шельфом через Данію. Даний проєкт надає доступ України до ринку СПГ та газу в Норвегії, посиленню енергетичної солідарності між країнами ЄС та Енергетичним співтовариством, де Україна є членом, покращенню конкуренції та підвищенню привабливості регіону для учасників ринку [14].

Розширення газової інфраструктури на території Польщі сприятиме можливості України отримувати газ з нових джерел (регазифікований СПГ та норвезький газ), а Польщі дозволить ширше використовувати підземні сховища природного газу (ПСГ) України. Таким чином посилюється безпека поставок і України і Польщі. Будівництво Балтійської труби завершилось та введення в експлуатацію восени 2022 року. Проєкт розширення інтерконектора Польща-Україна все ще розглядається.

Також Україна стала учасницею розширення газового коридору Північ-Південь між Угорщиною та Словаччиною, будівництва інтерконектору "Румунія-Угорщина". Метою цих проєктів є зменшення залежності країн-членів Тримор'я від російського газу та домінуючого постачальника – Газпрому та посилення енергетичної безпеки учасників 3SI та України і ЄС в цілому. В лютому 2022 року необхідність таких спільних ініціатив стала очевидною.

Карпатський шлях – Via Carpatia – проєкт, метою якого є створення транспортного коридору від північної частини Європи на південь через Литву, Польщу, Словаччину, Угорщину, Румунію, Болгарію та Грецію. Україна залучена до даного транспортного коридору, оскільки це сприятиме глибокій інтеграції України в транспортну систему ЄС, полегшить процес перетину кордону між Україною та ЄС, сприятиме розвитку прикордонної інфраструктури, забезпечить швидкісне з'єднання між портами Клайпеда – Гданськ – Одеса. Порт в Одесі зможе логістично конкурувати з румунським портом в Констанці, що також бути залучений до проєкту. Також передбачено створення логістичного зв'язку обласних центрів (Львів, Луцьк, Рівне, Тернопіль, Чернівці, Вінниця, Одеса) з державами ЄС. Очікується відкриття дороги в 2025 році. Очевидно, що будівництво відгалуження автомагістралі до України наразі призупинене.

Проєкт 3SI Viking Train – спільний проєкт литовської, української та білоруської залізниць, портових операторів та портів Клайпеди, Чорноморська та Одеси. Маршрут пов'язує мережу морських ліній Балтійського, Чорного, Середземного та Каспійського морів. Регулярні перевезення були початі з 2003 року і до нього поступово долучаються країни, які зацікавлені в перевезенні вантажів залізницею і розташовані та шляху цього залізничного коридору. Метою проєкту є перевезення вантажів залізничним транспортом

у напрямках Європа – Кавказ – Азія та вантажні перевезення з Туреччини й Близького Сходу до Північної Європи і навпаки [15]. Проект є успішним і масштабується.

В цифровізації, яка є одним з трьох напрямків співпраці країн 3SI Україна з 2018 року є учасником проекту CEDD (Central European Drone Demonstrator (U-space, low altitude space as a new field of economy) – Демонстратор безпілотників у Центральній Європі (U-космос, малий висотний простір як нове поле економіки). Метою даного проекту є створення середовища, що гарантує безпечну інтеграцію безпілотників (БПЛА) у повітряний простір та в економіку; створення правил функціонування ринку безпілотників та впровадження авіаційної та IT/Telco-інфраструктури, що дозволить безпечно та ефективно використовувати маловисотний простір (U-space).

Також Україна, як країна Дунайського регіону, є невід'ємною частиною цифрової платформи моніторингу гідрографічних баз в регіоні Ініціативи трьох морів. Цифрова платформа має на меті моделювання джерел забруднення води, аналіз ризиків, розрахунків та моніторинг водних течій, параметрів якості води.

Оскільки регіон 3SI є транзитною зоною для перевезення товарів, створення інтелектуальної цифрової платформи для транзакцій транспортних та логістичних послуг є актуальним і для України, яка залучена до Транспортної фондової біржі в регіоні ITM.

Усі ці проекти, а також ті, які впроваджуються лише для країн-учасниць Ініціативи трьох морів були дещо відкоректовані після 2022 року.

Повномасштабне вторгнення росії у Україну внесло значні корективи в зовнішню політику нашої держави загалом та вплинуло на регіональну політику зокрема. Особливої актуальності набула тема участі України в 3SI. Причиною цього є те, що в центрі заснування і уваги Ініціативи трьох морів є три головних напрями співпраці – транспорт, енергетика та цифровізація. Ці напрями формують основу розвитку не тільки кожної окремої країни, а й регіону цілому. Як наголошує у своїй статті український дипломат Ігор Долгов, “Транспортні коридори – це давно відомі проекти, вони є, але їх треба розвивати. Україна зацікавлена, оскільки має великий транзитний потенціал, який використовується частково, а з початком великої війни ми змушені були повністю переглянути структуру логістики і приходити до тих рішень, які допомагають нам витримувати натиск ворога... Енергетична стійкість та стабільність енергозабезпечення України є також для нас сьогодні одним з найбільш актуальних завдань. Цифрові технології – третій напрям 3SI – є для нас надважливим, оскільки кібербезпека, засоби радіоелектронної боротьби є новими та дуже важливими складниками сучасної війни” [16].

В стані повномасштабної війни Тримор'я стало зв'язком України з вільним світом. Адже ще більш важливим стало постачання військової техніки в Україну для боротьби проти російської збройної агресії, постачання палива, збереження життєво важливих транспортних потоків, зелені коридори для експорту українського продовольства, міграція людей – все це працює через територію держав-учасниць 3SI [17].

22 травня 2022 року Анджей Дуда у своєму зверненні до Верховної Ради заявив, що Україна повинна приєднатися до Ініціативи трьох морів. Пізніше 7 червня прем'єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький під час відкриття у Любліні конгресу місцевого самоврядування країн Тримор'я наголосив, що Ініціатива трьох морів неможлива без залучення до неї вільної і незалежної України [18]. Президент Зеленський виступив на саміті Ініціативи трьох морів 20 червня 2022 року з заявою, що Україна повинна співпрацювати в межах Тримор'я, оскільки може допомогти країнам-учасницям в енергетичній та логістичній сферах. “Україна має бути учасницею Ініціативи трьох морів. Це неправильно, що наша держава залишилася за межами Ініціативи. Ми маємо знайти формат, у якому змогли б

реалізувати приєднання. Достатньо лише одного погляду на географічну мапу нашого регіону, щоб зрозуміти, що тільки з Україною всі наші країни можуть реалізувати увесь свій потенціал”, – наголосив Президент [19]. Також Президент зауважив, що Україна має найбільші газові сховища в регіоні та розгалужену систему газопостачання. Для задоволення потреб країн Тримор'я в межах співпраці можуть бути використані потужності інтерконекторів Польща-Словаччина, Польща-Україна, а також регіональні СПГ-термінали. Також В. Зеленський акцентував увагу на важливості роботи трансєвропейського коридору *Via Carpatia* та готовності України приєднатися до європейської залізничної мережі.

Президент Зеленський, звертаючись до саміту, закликав учасників ініціативи готуватись і брати участь у проєктах відновлення України, які є особливо важливими на фоні постійних атак проти об'єктів енергетичної інфраструктури, які треба оперативно відновлювати, які потребують ремонту, нових підходів для того, щоб за літній період забезпечити стійкість енергосистеми та енергозабезпечення [20].

На цьому саміті Україна отримала статус партнера-учасника Ініціативи, а у спільній декларації 7-го саміту було зафіксовано подальшу співпрацю України та 3SI: “Ми висловлюємо глибоку повагу до стійкості та хоробрості України, її армії та народу під час триваючої нищівної та несправедливої війни, розпочатої росією. Ми вітаємо Україну як спеціального гостя щорічного саміту 3SI та як партнера 3SI, який відсьогодні починає процес участі в 3SI. Ми віримо, що 3SI може стати платформою для підтримки відновлення України. Ми підтримуємо нашу готовність залучати Україну до реалізації регіональних інфраструктурних проєктів 3SI. Ми підтримуємо прагнення України до вступу в ЄС” [21].

Важливе значення в інтеграції України до 3SI мав III Конгрес самоврядування Ініціативи трьох морів, який відбувся 16-17 травня 2023 року в польському Любліні. Україну тоді представляли делегації від Закарпатської, Хмельницької, Волинської, Рівненської та Львівської областей, представники закладів вищої освіти та молодіжних організацій Волині та Прикарпаття. Локомотивом Конгресу був польський президент Анджей Дуда, який наголошував на тому, що Ініціатива вже виходить за межі Європейського Союзу. Одноставність польських урядовців щодо підтримки України та її подальшого повного приєднання ініціативи була очевидною в промовах віце-прем'єр-міністра, міністра оборони Республіки Польща Маріуша Блашак, президента партії “Право та справедливість” Ярослава Качинського, спікерки Сейму Ельжбети Вітек [22]. Бригадний генерал Даріуш Мендрала особливо наголосив на розвитку військової логістики, було обговорено розвиток і модернізація збройних сил НАТО та необхідність збільшення постійної присутності військових НАТО на Східному фланзі.

Також на Конгресі було відкрито Мережу університетів Тримор'я, метою якої є зміцнення міжнародної міжуніверситетської співпраці, інтенсифікація обмінів та розширення досліджень.

Під час восьмого саміту Ініціативи трьох морів, який відбувся 6 вересня 2023 року у столиці Румунії Бухаресті, Україна стала асоційованим членом союзу. Разом з нашою державою такий же статус отримала і Молдова. Головним лобістом інтересів України на саміті виступав, знову ж таки, Анджей Дуда, який підкреслив важливість нормального функціонування вільного обігу товарів в регіоні за умов війни та важливість інфраструктурних зв'язків у Центральній Європі та співпраці між країнами Тримор'я [23].

Перед відкриттям дев'ятого саміту 3SI на сайті Європейського Союзу було розміщене звернення президента Литви Гітанаса Науседи – господаря саміту – в якому зазначено “Після того, як Росія розпочала неспровоковану та незаконну війну проти України, геополітичне значення поглибленої співпраці та кращого зв'язку в коридорі північ-південь різко

зросло. Ініціатива трьох морів (3SI) служить політичною платформою для сприяння цьому співробітництву для побудови міцніших зв'язків у сферах транспорту, енергетики, військової мобільності та цифровізації в регіоні трьох морів і за його межами – з нашими регіональними та трансатлантичними партнерами. Я з нетерпінням чекаю можливості вітати всіх партнерів у Литві на 9-му саміті та бізнес-форумі 3SI у квітні цього року. Ініціатива трьох морів – для кращого зв'язку, сильнішої Європи та більш тісного трансатлантичного партнерства!” [24].

Тим самим президент чітко пов'язав Ініціативу трьох морів, трансатлантичне партнерство, європейську інтеграцію та Європейський Союз.

У дев'ятому саміті приймали участь делегації з 25 країн, Японія приєдналась до форуму співпраці рамках ініціативи в якості стратегічного партнера, а Чорногорія висловила бажання стати членом. Така кількість делегацій свідчить про зростання зацікавленості до ІТМ.

Останній саміт для України був черговим майданчиком для заклик до допомагати Україні. Президент України підписав угоду з Латвією про фінансову допомогу, яка буде використана на кібербезпеку, розмінування, технології, пов'язані з дронами, і проекти, спрямовані на інтеграцію України до НАТО та ЄС. Також В. Зеленський мав зустріч з новим президентом Угорщини Тамашем Шуйоком, що було спробою налагодити діалог з державою-членом НАТО та ЄС, яка має антиукраїнські позиції. Приєднання Японії до ініціативи є також вигідним Києву, оскільки у Токіо після лютого 2022 року відбулось переосмислення відносин з Україною [25].

Ініціатива трьох морів наразі має свої сильні і слабкі сторони Незважаючи на масштабування ініціативи існують протиріччя всередині неї, які і досі не подолані. Учасники ініціативи є надто різнорідними з власними, почасти протилежними інтересами. Австрія дотримується нейтралітету щодо війни України з росією, Угорщина проводить протилежну ЄС політику в сфері енергетики та має інколи відверто проросійську політику. Тому складається враження, що Тримор'я стоїть на роздоріжжі пошуку власного сенсу. Можливо таким сенсом стане участь у відбудові України [26]. Проте варто зазначити, що Тримор'я з моменту створення поступово еволюціонувало з об'єднання, яке займається транспортним, енергетичним та інфраструктурним розвитком країн-учасниць до економічного майданчика східного флангу НАТО. Більшість проектів ІТМ передбачають максимальне дистанціювання від РФ, а після повномасштабного вторгнення багато з них набули і військового значення. Європа, перебудовуючи свою систему оборони, терміново потребує кращої інфраструктури, витривалості та військової мобільності в регіоні ІТМ і залученість України і допомога їй зараз та у повоєнній відбудові відкриває великі можливості.

Список використаної літератури

1. Долгов І. Балто-Чорноморський регіон: співробітництво, формати, проекти. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3851655-baltocornomorskij-region-bezpeka-sprivrobotnictvo-formati-proekti.html> (дата звернення 11.08.2024)
2. Курносів А. Війна в Європі і майбутнє Тримор'я. Геополітичний суб'єкт чи дискусійний клуб URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/trymorya-samit-viyuna-bezpeka/32419484.html> (дата звернення 02.08.2024)
3. Тримор'я – дорожня карта для України. 2021. URL: <https://uiip.org.ua/uk/napriamy/trymoria/doslidzhennia> (дата звернення 13.08.2024)
4. Журавський-вель-Граєвський П. Грузія та Україна в Чорноморському партнерстві Тримор'я. *Чорноморська безпека. Аналітичний часопис №1 (39) 2021*. С. 50-60. URL:

- zavantazhyty-zhurnal-chornomorska-bezpeka-1-39-2021 (geostrategy.org.ua) (дата звернення 13.08.2024).
5. Чим ініціатива Тримор'я вигідна для України — думка експертів. URL: <https://suspilne.media/252523-cim-iniciativa-trimora-vigidna-dla-ukraini-dumka-ekspertiv/> (дата звернення 02.08.2024)
 6. Український інститут міжнародної політики. URL: <https://uiip.org.ua/uk/napriamy/trumoria/pro-s3-initiative> (дата звернення 11.08.2024)
 7. Журавський-вель-Граєвський П. Грузія та Україна в Чорноморському партнерстві Тримор'я. *Чорноморська безпека. Аналітичний часопис №1 (39) 2021*. С. 50-60. URL: [zavantazhyty-zhurnal-chornomorska-bezpeka-1-39-2021](https://geostrategy.org.ua/zavantazhyty-zhurnal-chornomorska-bezpeka-1-39-2021) (geostrategy.org.ua) (дата звернення 13.08.2024).
 8. Войтюк Т. Україна може допомогти країнам Тримор'я стати незалежними від російської енергетики – Зеленський. URL: <https://suspilne.media/252119-ukraina-moze-dopomogti-krainam-trimora-stati-nezaleznimi-vid-rosijskoi-energetiki-zelenskij/> (дата звернення 02.08.2024)
 9. Герасимчук С. Саміт Тримор'я у Бухаресті: союзоднумців чи блеф? URL: <https://prismua.org/%D1%81%D0%B0%D0%BC%D1%96%D1%82-%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%8F-%D1%83-%D0%B1%D1%83%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%96-%D1%81%D0%BE%D1%8E%D0%B7-%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE/> (дата звернення 10.08.2024)
 10. Журавський-вель-Граєвський П. Грузія та Україна в Чорноморському партнерстві Тримор'я. *Чорноморська безпека. Аналітичний часопис №1 (39) 2021*. С. 50-60. URL: [zavantazhyty-zhurnal-chornomorska-bezpeka-1-39-2021](https://geostrategy.org.ua/zavantazhyty-zhurnal-chornomorska-bezpeka-1-39-2021) (geostrategy.org.ua) (дата звернення 13.08.2024).
 11. Журавський-вель-Граєвський П. Грузія та Україна в Чорноморському партнерстві Тримор'я. *Чорноморська безпека. Аналітичний часопис №1 (39) 2021*. С. 50-60. URL: [zavantazhyty-zhurnal-chornomorska-bezpeka-1-39-2021](https://geostrategy.org.ua/zavantazhyty-zhurnal-chornomorska-bezpeka-1-39-2021) (geostrategy.org.ua) (дата звернення 13.08.2024).
 12. Тримор'я – дорожня карта для України. 2021. URL: <https://uiip.org.ua/uk/napriamy/trumoria/doslidzhennia> (дата звернення 13.08.2024)
 13. Журавський-вель-Граєвський П. Грузія та Україна в Чорноморському партнерстві Тримор'я. *Чорноморська безпека. Аналітичний часопис №1 (39) 2021*. С. 50-60. URL: [zavantazhyty-zhurnal-chornomorska-bezpeka-1-39-2021](https://geostrategy.org.ua/zavantazhyty-zhurnal-chornomorska-bezpeka-1-39-2021) (geostrategy.org.ua) (дата звернення 13.08.2024).
 14. Тримор'я – дорожня карта для України. 2021. URL: <https://uiip.org.ua/uk/napriamy/trumoria/doslidzhennia> (дата звернення 13.08.2024)
 15. Тримор'я – дорожня карта для України. 2021. URL: <https://uiip.org.ua/uk/napriamy/trumoria/doslidzhennia> (дата звернення 13.08.2024)
 16. Долгов І. Балто-Чорноморський регіон: співробітництво, формати, проекти. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3851655-baltocornomorskij-region-bezpeka-spivrobitnictvo-formati-proekti.html> (дата звернення 11.08.2024)
 17. Качка Т. Ініціатива Тримор'я могла б стати майданчиком для втілення проектів з відновлення України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/initsiatyva-trumoria-mohla-b-staty-maidanchykom-dlia-vtilennia-proektiv-z-vidnovlennia-ukrainy-taras-kachka> (дата звернення 02.08.2024)
 18. Як розвивалися відносини України з Ініціативою Тримор'я. URL: <https://uiip.org.ua/uk/napriamy/trumoria/proektu-v-iaukyh-bere-uchast-ukraina> (дата звернення 02.08.2024)
 19. Войтюк Т. Україна може допомогти країнам Тримор'я стати незалежними від російської енергетики – Зеленський. URL: <https://suspilne.media/252119-ukraina-moze-dopomogti-krainam-trimora-stati-nezaleznimi-vid-rosijskoi-energetiki-zelenskij/>

- dopomogti-krainam-trimora-stati-nezalezniimi-vid-rosijskoi-energetiki-zelenskij/ (дата звернення 02.08.2024)
20. Долгов І. Балто-Чорноморський регіон: співробітництво, формати, проєкти. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3851655-baltocornomorskij-region-bezpeka-spirvobitnictvo-formati-proekti.html> (дата звернення 11.08.2024)
 21. Joint declaration of the Seventh Three seas initiative summit/ URL: <https://www.president.lv/lv/media/92936/download?attachment> (дата звернення 02.08.2024)
 22. Курносів А. Війна в Європі і майбутнє Тримор'я. Геополітичний суб'єкт чи дискусійний клуб URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/trymorya-samit-viyna-bezpeka/32419484.html> (дата звернення 02.08.2024)
 23. Литвин В. «Ініціатива трьох морів»: Україна стала асоційованим членом альянсу Тримор'я URL: <https://armyinform.com.ua/2023/09/07/inicziatyva-troh-moriv-ukrayina-stala-asocziyovanum-chlenom-alyansu-trymorya/> (дата звернення 02.08.2024)
 24. Офіційний сайт Ініціативи Трьох морів. URL: <https://3seas.eu/> (дата звернення 11.08.2024)
 25. Егерт К. Саміт "Тримор'я" – клуб підтримки східного флангу НАТО. URL: <https://www.dw.com/uk/komentar-samit-trimora-klub-pidtrimki-shidnogo-flangu-nato/a-68806035> (дата звернення 25.08.2024)
 26. Курносів А. Війна в Європі і майбутнє Тримор'я. Геополітичний суб'єкт чи дискусійний клуб URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/trymorya-samit-viyna-bezpeka/32419484.html> (дата звернення 02.08.2024)

THREE SEAS INITIATIVE: PROSPECTS AND CHALLENGES FOR UKRAINE

Halyna Nevyinna

*Rivne State Humanities University, Faculty of History, Political and International relations,
Department of Political Sciences
Bandery St., 12, 33000, Rivne, Ukraine*

In the article, the author examines one of the aspects of Ukraine's region policy, as well as cooperation with The Three Seas Initiative (3SI) – an international infrastructure alliance that includes 13 members states of the European Union and is scaling up its activities using a number of community projects with Germany, USA and non-EU countries. Ukraine and Moldova are eager to cooperate with The Three Seas Initiative, as their territories belong to the region that is located between the Baltic, Black and Adriatic seas. These are territories through which important economic routes have passed and passed and will continue to pass for centuries.

For a more thorough analysis, the author familiarized with the data published on the official website of The Three Seas Initiative, official documents of the Ministry of Foreign Affairs, the conclusions of a large-scale study by analysts of the Ukrainian Center for International Policy "Three Seas – a Road Map for Ukraine", the Action Plan for the Implementation of the Strategy of Foreign Policy of Ukraine, scientific works of domestic researchers, in particular, articles by P. Zhuravskiyi-vel-Grayevskiyi, etc. Based on the information received, the author summarizes Ukraine's cooperation with 3SI in three areas – transport and communication, energy and digital technologies. Emphasis is placed on those projects in which Ukraine was involved before a full-scale invasion. Via Carpatia, Baltic Pipe, Viking Train, Central European Drone Demonstrator, etc. projects were studied in more detail on the basis of research by the Ukrainian Institute of International Policy.

The evolution of Ukraine's relations with The Three Seas Initiative since 2016, from almost complete disregard to Ukraine's status as a partner country in 2022 and an associate member in 2023, has been studied. The main workplaces of the alliance were analyzed annual summits, business forums, self-government congresses, etc.

The main challenges facing Ukraine regarding full membership in the alliance are outlined. The main obstacle is the Russian-Ukrainian war, which significantly weakens the economic, infrastructural, logistical and investment capabilities of our state.

It is also noted that despite serious challenges, Ukraine is a promising partner for “The Trimore”, as it has a powerful gas transportation system, an extensive network of railways, etc. Ukraine has energy capacities that can help “The Trimore” countries become independent from Russian energy.

Key words: The Three Seas Initiative, The Three Seas, small alliance, foreign policy strategy, regional policy.